

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE

ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn
tel. 89 537 21 00
faks 89 527 04 23
www.olsztyn.rdos.gov.pl

Olsztyn, 20 lipca 2015 r.

WOPN-OOP.6400.58.2015.PK.1

Szanowny Pan Marian Podziewski
Wojewoda Warmińsko-Mazurski

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 lipca 2015 r., znak: ZK-I.69.17.2015 przedstawiam poniższe informacje.

Na terenie naszego kraju występują dwa niebezpieczne dla zdrowia i życia ludzkiego gatunki barszczy - barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnovskii* Manden oraz barszcz Mantegazziego (B. kaukaski) *Heracleum mantegazzianum* Sommier & Levier. Oba gatunki są do siebie bardzo podobne pod względem budowy oraz zajmowanych siedlisk. Ze względu na swoją biologię, okazałe rozmiary, wytwarzanie dużej liczby nasion oraz zawartość toksycznych związków chemicznych, są to rośliny trudne do zwalczenia w miejscu występowania.

W chwili odkrycia występowania rośliny każdy obywatel może np. powiadomić o tym fakcie straż miejską / gminną lub zadzwonić pod numer alarmowy 112. Zgłoszone stanowisko rośliny należy w miarę możliwości oznakować oraz zabezpieczyć ludność i zwierzęta przed kontaktem z nią. Znakowanie może odbywać się przy użyciu specjalnej taśmy, czy na przykład tablicy informacyjnej. Jednocześnie należy zawiadomić o fakcie występowania barszczu właściciela lub zarządcę działki, którzy powinni zniszczyć szkodliwe rośliny.

Kontrolą i usuwaniem populacji barszczy kaukaskich powinny zająć się samorządy lokalne, a zwłaszcza gminy. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594) w skład zadań własnych gmin wchodzi m.in. kwestie dotyczące ochrony zdrowia i życia obywateli oraz ochrony środowiska i przyrody. Aby wyegzekwować usuwanie barszczy kaukaskich z terenu nieruchomości prywatnych można posłużyć się art. 40 ww. ustawy. Artykuł ten umożliwia gminom ustanawianie aktów prawa miejscowego, obowiązujących lokalnie w danej gminie. Należy pamiętać, że rada gminy upoważniona jest do wydawania przepisów porządkowych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia obywateli. Za naruszenie ww. przepisów została przewidziana kara grzywny.

Osoby usuwające w terenie barszcze kaukaskie muszą zachować szczególne środki ostrożności takie jak: odzież ochronna zasłaniająca całe ciało (w tym osłaniająca buty), długie gumowe rękawice oraz maski ochronne na twarz.

Najlepszą metodą pozbycia się rośliny z zasiedlonej działki jest wykopanie wszystkich osobników, ze szczególnym zwróceniem uwagi, aby pozbyć się również całości części podziemnej rośliny (korzeni). Barszcz Sosnowskiego i Mantegazziego w optymalnych warunkach są roślinami dwuletnimi, jednakże bardzo często w przypadku zaburzenia

warunków siedliskowych (np. koszenie) zamieniają się w wieloletnie byliny. Z pozostawionych w glebie korzeni w kolejnych latach rozwijają się nowe pędy – stąd niszczenie barszczy kaukaskich, poprzez koszenie części nadziemnych, wydaje się być działaniem doraźnym. Mimo tego dobrą skuteczność przynosi bardzo intensywne koszenie prowadzone systematycznie, wiele razy w tym samym roku i kolejnych latach.

Materiał roślinny zawierający korzenie najlepiej jest spalić. Natomiast świeżo skoszone części nadziemne (kwiatostany) bez korzeni, można spalić lub zakopać na głębokości minimum 1-1,5 metra, np. w pobliżu miejsca koszenia. Głębokość ta gwarantuje, że nasiona nie zdołają wykiełkować.

Niszczenie barszczy kaukaskich musi być przeprowadzone przed wejściem roślin w fazę owocowania, z uwagi na powstrzymanie rozsiewu nasion.

W soku ww. roślin znajdują się związki chemiczne z grupy furanokumaryn. W razie kontaktu soku ze skórą ludzi i zwierząt uwrażliwiają ją one na działanie promieni słonecznych. W momencie kontaktu skóry ze światłem słonecznym (UVA) rozpoczyna się reakcja prowadząca do silnych poparzeń i uszkodzeń skóry. W konsekwencji dochodzić może do powstawania pęcherzy z płynem surowicznym i dermatoz. Na intensywność reakcji ma duży wpływ wrażliwość poszczególnych osób. W skrajnych przypadkach kontakt z sokiem rośliny może zagrażać życiu. Wilgoć i ciepło (np. pot) mogą zintensyfikować tę reakcję u ludzi. Wiadomo także, że związki chemiczne zawarte w soku roślin w połączeniu z promieniowaniem UVA mogą prowadzić do powstawania nowotworów skóry. W ciepły, słoneczny dzień osoby przebywające w pobliżu roślin, w szczególności rosnących w gęstym łanie, mogą doznać również podrażnienia dróg oddechowych.

W momencie kontaktu skóry z ww. roślinami należy niezwłocznie przemyć ją zimną wodą z mydłem, celem usunięcia z niej soku. Ważnym jest także unikanie kontaktu skóry z promieniami słonecznymi przez minimum 48h. Należy zastosować ogólnie dostępne metody łagodzenia reakcji zapalnej w miejscu jej występowania (np. wypić wapno, czy chłodne okłady). W przypadku wystąpienia silnej reakcji alergicznej lub znacznych uszkodzeń skóry konieczna jest interwencja lekarska.

W dniu 22 października 2014 r. Parlament Europejski i Rada (UE) wydały rozporządzenie w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych. Weszło ono w życie 1 stycznia 2015 r. Zgodnie z ww. rozporządzeniem do 2 stycznia 2016 r. Komisja Europejska opracuje projekt listy gatunków inwazyjnych stwarzających zagrożenie dla Unii. W niedalekiej przyszłości polskie prawo zostanie dostosowane do ww. przepisów, zwłaszcza w zakresie ustalenia organów odpowiedzialnych za usuwanie barszczy kaukaskich oraz opracowania odpowiednich procedur postępowania z ww. roślinami.

Postępowanie z gatunkami obcymi i inwazyjnymi w polskim prawodawstwie regulują m.in.:

- art. 120. ust. 1. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 267, ze zm.). Zgodnie z jego treścią zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych;

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. Nr 210, poz. 1260).

Do zwalczania ww. barszczy można także wykorzystać istniejące przepisy: m.in. wspomniany wyżej art. 40 ustawy o samorządzie gminnym umożliwiający wprowadzanie przez rady gminy aktów prawa miejscowego oraz przepisy ustaw szczegółowych odnoszących się np. do zarządzania drogami publicznymi, infrastrukturą kolejową, czy gospodarowania wodami - czyli miejscami gdzie występują największe skupiska barszczu.

Fundusze na walkę z barszczami kaukaskimi mogą być pozyskane m.in.: z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, regionalnych programów operacyjnych (RPO) albo projektów współfinansowanych przez UE.

W dniu 9 lipca 2015 r. Zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił konkurs na dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie programu priorytetowego Ochrona przyrody i przywracanie różnorodności biologicznej. W ramach konkursu dopuszczalne jest finansowanie działań polegających na niszczeniu populacji barszczy kaukaskich. Wsparcie finansowe skierowane jest w szczególności do jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków.

Otrzymują:

1. Pan Marian Podziewski -Wojewoda Warmińsko-Mazurski
2. a/a